

Høringsuttalelse – Etablering av Sentre for fremragende utdanning (SFU)

Generelt

Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) gir sin forbeholdne støtte til ordningen. Forbeholdet knytter seg i første rekke til at ordningen som er beskrevet er svært omfattende og derfor vil bli svært dyr å gjennomføre og administrere. De økonomiske prognosene gir ikke grunn til å tro at sektoren vil bli tilført vesentlige friske midler i de nærmeste årene. Dersom ordningen skal finansieres gjennom at det trekkes ressurser ut av sektoren, er det stor fare for at det vil medvirke til ytterligere nedskjæringer i undervisningsressursene i institusjonene. Tiltaket som skal heve studiekvaliteten kan således komme til å virke ødeleggende på studiekvaliteten i de institusjonene som ikke vil nå fram i konkurransen. Ordningen må derfor nedskaleres *vesentlig* for at HiST skal støtte tiltaket. Det er også avgjørende å redusere rapportering og administrativ oppfølging til det absolutt nødvendige.

Når det er sagt, gir HiST sin generelle støtte til målet for tiltaket. Det er nå gått så vidt lang tid etter innføringa av Kvalitetsreformen, at vi ser hvordan det nye incentivsystemet fungerer. Erfaringene tilsier at det iverksettes nye ordninger som hever statusen til arbeidet med utdanning som en kjerneoppgave i alle universiteter og høgskoler. Dette er også bakgrunnen for at HiST som del av ”Storbymøtet” fikk lagd en egen utredning om fokus på den pedagogiske virksomheten i høgskolene (høgre utdanning) (referanse).

Finansieringssystemet som ble innført i 2002 omfatter institusjonelle incentiver som retter seg både mot utdannings- og FoU-virksomheten. Det kan diskuteres om RBF-ordninga på utdanningsområdet (tildeling delvis basert på egen produksjon) eller RBO-ordninga på FoU-området (omfordeling ut fra endringer i relativ produksjon) er det sterkeste incentivet. Når det gjelder personlige incentiver kan det likevel ikke være tvil om at incentivene på FoU-området er langt de sterkeste (status, opprykksmuligheter, tid til forskning, forutsetning for arbeidsoppgaver/funksjoner, reisemidler etc.). Arbeid med FoU har også vært viet mye institusjonell oppmerksomhet i en periode pga behov for økt akademisk kompetanse knytta til strategisk utvikling av studieporteføljen etter innføringa av gradsreformen.

Prinsipielt bør premiering av innsats kunne brukes likeverdig retta inn mot all kjernevirksomhet. Ordningen vil gi et signal om likeverd i forhold til sentre innenfor forskning og innovasjon. Penger er et incentiv som viser seg å virke. Ære alene er neppe et sterkt nok incentiv så lenge FoU-incentivene både retta mot person og institusjon er så sterke. SFU må derfor ha romslig finansiering slik utvalget foreslår. Det er også behov for et supplement til finansieringsmodellens RBF som stimulerer til kvantitet framfor kvalitet.

Hist vil også støtte at SFU-ene får en tredelt oppgave slik utvalget foreslår. Det er viktig å stimulere til økt innovasjon innenfor utdanning i en periode der de vanlige budsjettene kuttes ned. Effekten av kvalitetsreformen er neppe varig uten at det følges opp med økt innovasjon på utdanningsområdet. Økt tilstrømming til universiteter og høgskoler kombinert med negativ økonomisk utvikling vil gi innstramminger på utdanningsområdet som over tid vil føre til mindre oppmerksomhet omkring studentenes læringsprosess. Det også behov for å se på hvordan arbeids- og vurderingsformer som ble innført gjennom Kvalitetsreformen utvikles over tid (mappevurdering) og innenfor nye rammer. I forbindelse med SAK i høyere utdanning har regjeringa økt forventningene til samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner på utdanningsområdet. Dette fører til økt behov for å videreutvikle fleksible studieformer.

Kommentarer til ordningen

HiST har følgende kommentarer til ordningen slik den beskrives i kapittel 4:

- Vi støtter et utvida fokus på utdanning og at navnet på ordningen derfor bør være Senter for fremragende *Utdanning*.
- Vi støtter den tredelte oppgaven: utdanning og undervisning, utvikling og innovasjon og spredning, samtidig som det er viktig å opprettholde muligheten for å profilere ett eller flere spesielle områder (for eksempel fleksible studieformer eller spesielle samarbeidsformer med praksisfeltet).
- Understreke at høy og til dels fremragende kvalitet på utdanningsvirksomheten må være et absolutt krav. Gode planer, godt kvalitetsarbeid, forskning på egen utdanning etc er ikke tilstrekkelig tildelingsgrunnlag.
- Utdanningskvalitet, innovasjonskvalitet og spredningskvalitet må tillegges større vekt enn søknadskvaliteten.
- HiST vil peke på at relevans bør vies større oppmerksomhet i kriteriegrunnlaget enn det gjøres i beskrivelsen av utdanningskvalitet i pkt 4.6. De tilsatte må til sammen ha kompetanse med høy relevans både i forhold til samfunnet og i forhold til arbeidslivet.

Kommentarer til iverksetting og oppfølging

HiST har følgende kommentarer til forslaget når det gjelder iverksetting og oppfølging:

- Generelt synes prosedyrebeskrivelsen for tildeling av senterstatus, finansiering, forvaltning, evaluering og forskningsmessig oppfølging å være god. Det er imidlertid viktig å gjennomgå kriteriegrunnlaget nøye med tanke på å unngå at det bare er det store, ressurskrevende, spektakulære som tillegges verdi. Her vil vi vise til erfaringer med Utdanningskvalitetsprisen og at det synes å være langt lettere å nå fram med søknader fra universitetssektoren enn fra andre deler av sektoren. Det er neppe samsvar mellom fordelinga av prispenger til universitetssektoren (kr.4.960.000,-) og høgskolesektoren (kr.1.900.000,-) i perioden 2002-2009 og den allmenne oppfatninga blant studenter om de to institusjonstypenes generelle vektlegging av utdanningsområdet. Fram til og med 2008 var kun tre priser av i alt 18 priser tildelt høgskoler. I 2009 gikk både 2. og 3.prisen til en høgskole.
- HiST stiller seg kritisk til kravet om at søknaden skal skrives på engelsk. Dette er for det første unødvendig ressurskrevende i sær for små institusjoner som ikke har en sterk støttestruktur på området. Det bør heller ikke være påkrevd å kommunisere på engelsk på utdanningsområdet på samme måte som innenfor FoU der kommunikasjon med hele det internasjonale kunnskapssamfunnet er avgjørende. En må kunne bruke nordiske kvalitetssikrere når det gjelder slike søknader. På utdanningsområdet må vi kunne bruke og videreutvikle det norske fagspråket, jfr. UHRs språkpolitiske plattform. Når det gjelder forskningsbasert oppfølging må institusjonene selvsagt forholde seg til engelsk.
- Vi vil også gi uttrykk for en bekymring av mer generell art. Vi mener at utvalget er realistisk når det peker på behovet for en nedleggingsplan allerede som en del av søknaden om opprettelse. Det vil for mange institusjoner være for kostbart å videreføre så dyre tiltak innenfor en normalbevilgning. Sammenhengen mellom økt utdanningskvalitet på den ene siden og økt rekruttering og gjennomstrømming på den andre vil ikke alltid være så tydelig at den vil kunne motivere institusjonene til å opprettholde bevilgninga. Ytterst få vil kunne leve av oppdrag på området. Det er grunn til å være opptatt av at studiekvalitetstiltak som etableres ikke blir så kostbare at de vil dø ut samtidig.
- HiST vil også peke på problemer knytta til rekruttering. Mindre institusjoner i distriktene vil kunne få problemer med å rekruttere kompetente medarbeidere til

SFUer. Fordi tiltaket er midlertidig vil problemene være større enn ellers. Teknologiske fag i HiST melder også om at generelle rekrutteringsproblemer innenfor realfagsområdet vil kunne hindre at slike fagmiljø vil kunne nå opp i konkurransen om SFU.

Vedrørende styrking av profesjonsutdanninger

HiST er uenig med utvalget i deres konklusjon når det gjelder etablering av en egen SFU-ordning for profesjonsutdanningene. Utvalgets argumenter er relevante, men HiST mener det er behov for øremerking av midler til profesjonsutdanningene på dette området, i alle fall i en overgangsfase. Faren for å bli betrakta som mindreverdige fordi man får en særordning, er underordna frykten for at de små institusjonene ikke vil nå fram i konkurransen pga svakere investeringsbudsjett.

Når det gjelder profesjonsutdanninger må det kreves at søknaden vektlegger relasjon mellom teori og praksis og relasjonen til praksisfeltet. Formuleringa ”*vil det være en fordel om søkeren gjør rede for hvordan relasjonen mellom teori og praksis og i relasjonen til praksisfeltet fungerer og er tenkt utviklet*” er ikke heldig. Relevansen til yrkesfeltet er et avgjørende kvalitetskriterium for profesjonsutdanninger, og praksisfeltet skal i mange utdanninger fungere som en likeverdig læringsarena. Mangelfull sammenheng mellom teori og praksis går igjen som en vedvarende kritikk mot mange utdanninger.

Avslutning

Vi vil avslutningsvis takke for ei god utredning. Beskrivelser av særegne norske kvaliteter, forskningsbasert utdanning, læringssyn, didaktisk relasjonstekning etc. i kapittel 3.7 vil fungere godt som veiledning for søkere.